

วิทยาการปลุกปั่นก้าวหน้าไปไกล และเจริญมากพอที่เราจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคตสะทวกลบายนมากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นไปได้ที่ความเจริญนี้จะทำลายมนุษย์ชาติเอง เวลาซึ่งวิทยาการเจริญก้าวหน้าเช่นนี้ สิ่งหนึ่งซึ่งเราจะต้องตระหนักถึงคือ ภาระหน้าที่ของเราต่อชนรุ่นหลัง สังคมจำเป็นจะต้องวางแผนเพื่ออนาคต วางเป้าหมายหรือจุดหมายแห่งอนาคต และหาทางบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ความรับผิดชอบสำคัญของจริยศาสตร์อย่างหนึ่งคือ แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของชนรุ่นนี้ที่จะส่งมอบโลก หรือสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยแก่การมีชีวิตที่ดีของอนุชนรุ่นหลังต่อไป สิ่งซึ่งเห็นได้ชัดในเวลาีคือ ถ้าเรายังใช้ทรัพยากรอันมีจำกัดอย่างไม่สมเหตุสมผล ทรัพยากรเหล่านี้ก็คงจะไม่มีเหลือให้อนุชนรุ่นหลังไว้ใช้ หรือการทำลายสภาพแวดล้อมที่ดีก็เช่นกัน การกระทำเช่นนี้มิใช่แต่จะเป็นภัยต่อชนร่วมสมัยเท่านั้น แต่ผลของมันจะต้องไปกระทบชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของชนรุ่นต่อ ๆ ไป อย่างแน่นอน ผู้เขียนเชื่อว่า หน้าที่ทางจริยธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชนรุ่นนี้ คือ การกระทำสิ่งซึ่งจะประกันความเป็นอยู่ที่ดีของอนุชนในอนาคต

จริยธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ "อะไรควรจะเป็น" ในแง่ที่จริยธรรมจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตด้วย การตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นการตัดสินใจที่จะทำให้สิ่งต่าง ๆ ในอนาคตไม่ว่าจะเป็นในระยะใกล้หรือไกลก็ตาม ถึงกระนั้นก็ยังมักปรัชญาบางคน ซึ่งมีความเห็นว่าจริยธรรมนั้นไม่เหมาะ หรือมิใช่มิได้สำหรับการตัดสินใจที่จะทำอะไรเพื่อผลในระยะยาว การกระทำของมนุษย์มีผลแต่ในระยะสั้นเท่านั้น การวัดความถูกต้องของการกระทำที่อาจใช้ผลที่จะเกิดในระยะยาวเป็นเครื่องตัดสินได้ ความคิดแบบนี้เห็นได้จากความคิดของกาเรทท์ฮาร์ดีน (Garrett Hardin) ที่ว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของคนร่วมสมัยใหม่ เรื่องของ "ฉัน-ท่าน ที่นี้และเดี๋ยวนี้"¹

¹ Garrett Hardin, "The Rational Foundation of Conservation," Environmental Ethics 2, (Spring, 1980) : 55.

จริยธรรมในสมัยก่อน ๆ ไม่ว่าจะ เป็นตามความคิดของนักปรัชญากรีก หรือนักปรัชญาตะวันตกอื่น ๆ ส่วนมากไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ในโลกส่วนรวมหรืออนุชนรุ่นหลัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์ส่วนมากเป็นปัญหาปัจจุบันชีวิตเต็มไปด้วยการต่อสู้ อายุคนก็ไม่ยืน ปัญหาเกี่ยวกับอนาคต เป็นปัญหาของคนซึ่งมีอันจะกิน ผู้ไม่มีอันจะกินส่วนใหญ่ก็ต้องหมกหมุ่นอยู่กับชีวิต และปากท้องไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น แม้แต่ปัจจุบันเองคนคนก็ไม่อาจจะนึก หรือจินตนาการถึงอนาคตของชนที่ยังไม่เกิดได้ ถ้าจะกล่าวไปแล้ว แม้แต่ชีวิตในอนาคตของพวกเขา ก็ดูจะมีตมมจนมองไม่เห็นภาพ

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านวิทยาการเปลี่ยนไป เรามีอำนาจ มีพลัง มีความสามารถพอที่จะทำบางสิ่งบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อ อนาคต สถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่นี้ ทำให้เราจำเป็นต้องปรับมโนทัศน์ของเราเกี่ยวกับ หน้าที่และสิทธิเสียใหม่ ให้ครอบคลุมไปถึงคนรุ่นต่อ ๆ ไป คนบางพวกอาจคิดว่าในอนาคตวิทยาการจะต้องเจริญขึ้นมากกว่านี้ และเมื่อถึงเวลานั้น อนุชนรุ่นหลังก็จะสามารถช่วยตัวเองได้ โดยที่เราไม่ต้องเสียสละความทุกข์บางประการในขณะนี้ หรือไม่ว่าในอนาคตเราก็อาจส่งจรวดไปสำรวจดาวเคราะห์ต่าง ๆ ในสักราชได้ และในที่สุดก็จะสามารถส่งคนในโลกไปอยู่ในดาวดวงอื่น และเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สดใส เต็มไปด้วยไออุ่นของบรรยากาศที่บริสุทธิ์ ถึงกระนั้นก็ตามสิ่งหนึ่งซึ่งถูกจารึกในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ โดยไม่มีข้อยกเว้น คือ บรรพบุรุษของเราต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ในธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะแขนงใด เทคโนโลยีไม่ว่าจะกี่ชนิด ยังต้องอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติ ไม่มากก็น้อย มนุษย์ไม่ว่าสมัยใดยังต้องอาศัยพืช ผัก ฯลฯ เป็นอาหารเลี้ยงชีพ ถึงแม้ว่าเราจะไม่แน่ใจว่าในอนาคตอันไกล จะเกิดอะไรขึ้น แต่สิ่งหนึ่งซึ่งเราแน่ใจได้คือ ภายในระยะเวลา 200 ปีข้างหน้า เรายังคงจะต้องอยู่ในโลกนี้ จะต้องบริโภคอาหารพื้นฐาน และทรัพยากรต่าง ๆ ตามที่เราเคยบริโภคในอดีต แต่ถ้าสมมติว่า ในอนาคตทรัพยากรต่าง ๆ จะหมดไปอย่างช่วยไม่ได้ นั่นคือ ไม่ว่าเราประหยัดอย่างไร ก็ไม่อาจรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงปัญหาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของชนรุ่นหลังจะกลายเป็นปัญหาซึ่งเราไม่ควรใส่ใจ เนื่องจากเราไม่อาจทำอะไรได้เช่นนั้นหรือ อิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) คิดว่าแม้แต่ในกรณีนี้เราก็ไม่ควรละเลยที่จะพยายาม เพราะ

"ธรรมชาติของมนุษย์ . . . คือ เราไม่อาจจะเฉยเมยต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้น อันจะมีผลกระทบต่อเผ่าพันธุ์ของเรา ไม่ว่าสิ่งนี้จะเกิดในอนาคตอีกไกลแสนไกลเท่าไรก็ตาม ถ้าอนาคตนั้นเป็นสิ่งแน่นอน"¹

อย่างไรก็ตามนักคิดหลายคนไม่เชื่อว่า เรามีพันธะทางจริยธรรมต่อมนุษย์ในอนาคตด้วยเหตุผลต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นเหตุผลใหญ่ ๆ ได้ 5 ประการ คือ

1. ความเชื่อในแผนการของพระเจ้า ที่ทรงวางแผนดูแลมนุษย์ในอนาคตอยู่แล้ว เพราะมนุษย์ในปัจจุบัน หรือในอนาคตต่างก็เป็นผลงานของพระองค์ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อพระองค์ทรงช่วยโอบอุ้มมนุษย์ ในอดีตและปัจจุบัน ก็คงจะต้องทำเช่นเดียวกันต่อมนุษย์ในอนาคต
2. ความเชื่อที่ว่าความลุ่มที่แท้จริงของเราอยู่ที่โลกหน้า เราไม่ควรสนใจต่อโลกียลุ่ม
3. กฎธรรมชาติที่ช่วยเกื้อกูลชีวิตของมนุษย์ตลอดมา จะช่วยทำให้มนุษย์ไม่ว่ายุคใดสมัยใดมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งสิ้น อนาคตจะช่วยดูแลมนุษย์เอง มนุษย์ในอนาคตจะสามารถช่วยตัวเองได้ โดยอาศัยกฎธรรมชาติตั้งที่มนุษย์ในสมัยก่อน ๆ ได้ทำมา
4. อารยธรรมโลกกำลังก้าวไปสู่ความหายนะ อันเป็นสิ่งไม่อาจเลี่ยงได้ เราหวังได้อย่างเดียว คือ เราจะตายก่อนที่ความหายนะนั้นจะมาถึง และเนื่องจากหลีกเลี่ยงไม่ได้ เราจึงไม่ควรเอาใจใส่ต่อความหายนะนี้ จริง ๆ แล้วยิ่งถึงวันนั้นเร็วเท่าไรยิ่งดี
5. สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และระบบต่าง ๆ วิวัฒนาการตามเวลา และกระบวนการของมัน ดังนั้นความต้องการและความปรารถนาในอนาคตจึงไม่อาจทำนายได้ เพราะปัจจุบันและอนาคตจะต้องมีลักษณะต่างกันไป เช่น สิ่งที่มีมนุษย์ในสมัยนี้ต้องการ หรือเห็นว่าดี คนในอนาคตอาจไม่ต้องการ หรือมีความเห็นตรงข้ามก็ได้¹

¹Immanuel Kant, "Idea for a Universal History with a Cosmopolitan Purpose" quoted in John Passmore, Man's Responsibility for Nature, p. 78.

²Kieffer, Bioethics : A Text Book of Issues, pp. 345-354.

จะเห็นว่าทุกความคิดมีข้อสรุปร่วมกัน คือ การปฏิเสธความรับผิดชอบต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ปัญหาซึ่งเราจะต้องพิจารณา คือ เราสามารถที่จะให้เหตุผลหรือพิสูจน์ถึงการมีอยู่ของพันธะทางจริยธรรมของเรา ต่อชนรุ่นหลังได้หรือไม่ นั่นคือ พันธะนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานอะไร พันธะต่อคนซึ่งเราไม่อาจมีชีวิตอยู่เพื่อเห็นรูปร่างหน้าตาของเขาได้ เป็นไปได้หรือไม่ และถ้าเรามีหน้าที่ทางจริยศาสตร์ต่อคนพวกนี้จริง หน้าที่นี้จะแผ่ไปในอนาคตไกล ๆ ได้เพียงไร นั่นคือ หน้าที่ของเรามีเพียงต่อชนรุ่นถัดจากเราไป หรือต่อชนรุ่นอีก 100 ปีข้างหน้าด้วย

ก่อนที่เราจะพิจารณาถึงความมีอยู่ของหน้าที่ต่อชนรุ่นหลัง สิ่งหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องพิจารณา คือ เราหมายความว่าอย่างไร เมื่อกล่าวถึงหน้าที่ต่อชนรุ่นหลัง นั่นคือ หน้าที่ของเราในลักษณะอื่นต่างจากหน้าที่ต่อชนรุ่นหลังอย่างไร เพราะถึงแม้เราเห็นพ้องต้องกันว่า เราควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ก็ไม่จำเป็นต้องหมายรวมถึงหน้าที่ที่จะรักษาสีงเหล่านี้ไว้เพื่อชนรุ่นหลัง หน้าที่ในแง่หลังนี้จะต้องมีเหตุผลพิเศษกว่าหน้าที่อื่น ๆ และหน้าที่นี้จะต้องต่างจากหน้าที่ของเราต่อชนรุ่นถัดไป เช่น ชนรุ่นลูก รุ่นหลาน แม้ว่าเนื้อหาของหน้าที่ทั้ง 2 ประการอาจจะเหมือนกันก็ตาม นั่นคือ หน้าที่ต่อชนซึ่งเราจะไม่มีวันมีชีวิตอยู่เห็น ดังนั้นหน้าที่นี้จึงเป็นหน้าที่ต่อคนซึ่งยังไม่เกิด และเป็นหน้าที่ซึ่งคนพวกนี้มีสิทธิเรียกร้องให้เรากระทำ เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่า เป็นหน้าที่ซึ่งประหลาดมาก เพราะผู้เรียกร้องยังไม่มีตัวตนที่จะมาอ้างสิทธิของตนเสียด้วยซ้ำ เฟย์นเบอร์ก (J. Feihberg) ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงสิทธิลักษณะนี้ว่า เป็นไปได้ เพราะเขาเชื่อว่าสิทธินั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์ (interest) และการเรียกร้อง เขาเน้นให้เห็นว่ากฎหมายให้สิทธิเด็กในกรรมมารดา โดยยึดหลักของผลประโยชน์ในอนาคตของเด็กที่จะเกิดมาในที่สุด นั่นคือ สิทธิของทารกในครรภ์จะต้องได้รับการปกป้อง เนื่องจากพื้นฐานที่ว่า เด็กคนนี้จะเกิดมาแน่ ๆ และเมื่อเด็กเกิดศักยภาพของสิทธิของเด็กก็จะกลายเป็นจริงขึ้นมา และการเรียกร้องสิทธิของเด็กในครรภ์ ซึ่งยังอยู่ในสภาพเป็นศักยภาพนี้ อาจทำโดยการตั้งตัวแทนขึ้นมาเป็นกระบอกเสียงให้ สิทธิของชนรุ่นหลังก็เช่นกัน ถึงแม้พวกเขาจะยังไม่อาจมีผลประโยชน์ในตอนนี้ แต่ศักยภาพแห่งผลประโยชน์ของเขานั้นมีแน่ และนี่เองซึ่งเราจะต้องปกป้อง เฟย์นเบอร์ก เชื่อว่า "เรามีหน้าที่ที่จะส่งมอบ

โลกซึ่งไม่ใช่กองขยะให้แก่อนุชน"¹ นั่นคือ ถึงแม้เรายังไม่อาจบอกได้ว่า อนุชนเหล่านี้เป็นใคร และแม้สิทธิของพวกเขาเป็นแค่ศักยภาพ แต่สิ่งที่แน่นอน คือ พวกเขาจะต้องเกิดมาร่วมโลกเดียวกับเรา ดังนั้น ผลประโยชน์ซึ่งเขาจะมีในอนาคตอาจถูกระงับหรือเพิกถอนจากการกระทำของเราในเวลานี้ได้

โกลดิง (Golding) ให้ความเห็นสนับสนุนในเรื่องความหมายของสิทธิของชนรุ่นหลังว่า ความประหลาดของความคิดในเรื่องสิทธิของผู้ที่ยังไม่ได้เกิด (ซึ่งไม่ใช่เด็กในครรภ์) จะเกิดขึ้นกับทฤษฎีทางสิทธิ ซึ่งคิดว่าผู้ที่มีสิทธิคือผู้ที่จะต้องสามารถอ้างสิทธิของตนได้ในเวลานั้น ๆ แต่สิ่งซึ่งเราจะต้องตระหนักคือ ความแตกต่างระหว่าง "การอ้างสิทธิ" (making a claim) กับ "การมีสิทธิ" (having a claim) นั่นคือ ผู้ที่มีสิทธิอาจไม่สามารถอ้างสิทธิของตนในตอนนั้นก็ได้ ดังนั้นมโนทัศน์ในเรื่องสิทธิของชนรุ่นหลังซึ่งไม่ใช่เรื่องประหลาดอะไร โดยเฉพาะสิทธิของเขาในความเป็นอยู่ที่ดี²

เมื่อมโนทัศน์เรื่องสิทธิของชนรุ่นหลัง ไม่ใช่มโนทัศน์ที่ประหลาดอะไรแล้ว ปัญหาต่อไปที่จะต้องพิจารณา คือ จะพิสูจน์หรือแสดงอย่างไรให้เห็นว่า เรามีพันธะต่อชนรุ่นหลังในที่นี้จะขอยกความคิดสำคัญ ๆ 3 ประเภท คือ

1. ทฤษฎีประโยชน์นิยม (Utilitarianism)
2. ความคิดเรื่องสังคมอุดมคติ และทฤษฎีความยุติธรรม (Ideal Society, Theory of Justice)
3. ทฤษฎีการคำนึงถึงความสุขของผู้อื่นและความรัก (Altruism, Love)

¹Joel Feinberg, "The Rights of Animals and Unborn Generations" in Philosophy and The Environmental Crisis, ed. William Blackstone, pp. 64-65.

²Martin P. Golding, "Obligation to Future Generation," in Bioethics 2, ed. Warren T. Reich, (New York : The Free Press, 1978), p. 508.

ประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

ความคิดหลักของพวกประโยชน์นิยมก็คือ การกระทำที่ถูกต้องทางศีลธรรม คือ การกระทำที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ (ความลุ่ม) ให้มากที่สุด และลดความทุกข์ยากลงให้น้อยที่สุด ดังนั้นการจะทำอะไรก็ตาม เราจะต้องคำนึงถึงผลของการกระทำที่จะมีต่อสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีความรู้สึก สิ่งซึ่งจะมีความสามารถในความรู้สึกลุ่มหรือทุกข์ได้เสมอ และนี่หมายความว่า เราไม่อาจละเลยความลุ่ม (หรือประโยชน์) หรือความทุกข์อันจะเกิดต่อชนรุ่นหลังอันเป็นผลจากการกระทำของเราในปัจจุบันได้ นักประโยชน์นิยม เช่น ซิดจวิค (Sidgewick) ได้แสดงถึงหลักของความเป็นกลาง (impartiality) ของลัทธิประโยชน์นิยมซึ่งให้ความสำคัญแก่ความลุ่ม และประโยชน์ของคนในอนาคตและปัจจุบันอย่างเท่าเทียมกันไว้ว่า

"อนาคตเป็นสิ่งซึ่งเราจะต้องพิจารณา (ให้ความสำคัญ) ไม่มากไม่น้อยไปกว่าปัจจุบัน"¹ ตามความคิดนี้ เราควรกระทำสิ่งซึ่งจะนำมาซึ่งความลุ่ม และหลีกเลี่ยงความทุกข์ของชีวิตอื่น ปัญหาว่าคนซึ่งจะได้ผลจากการกระทำของเราเป็นใคร เกิดหรือยังนั้นไม่สำคัญ นั่นคือ แม้นคนในอนาคตจะยังไม่เกิดแต่ผลกระทบจากการกระทำก็จะไปสู่พวกเขาอย่างแน่นอน เวลาไม่ว่าในอนาคตใกล้ ๆ (เช่นพรุ่งนี้) หรือไกล มิได้มีส่วนทำให้ข้อเท็จจริงนี้เปลี่ยนแปลง ดังนั้นนักประโยชน์นิยมอีกผู้หนึ่งได้เน้นข้อเท็จจริงนี้ไว้

"ถ้าไม่อนุชนในอนาคตจะไม่สำคัญพอ ๆ กับคนในปัจจุบัน การปฏิเสธความสำคัญนี้ เป็นความใจแคบซึ่งติดอยู่กับเวลา ถ้ามีคนโต้แย้งว่าอนุชนในอนาคตเป็นเพียงผู้ซึ่งอาจจะมีอยู่เท่านั้น ข้าพเจ้าก็จะตอบว่า ผู้ที่โต้แย้งผู้นั้นจะไม่คิดบ้างหรือว่า ก่อนที่เขาจะทดลองยิงระเบิดไปยังเกาะ ๆ หนึ่ง อาจเป็นไปได้ที่มีประชากรอยู่บนเกาะพิสดารเกาะนั้น"²

¹Henry Sidgewick, The Methods of Ethics, (London : Mcmillan, 1962), p. 381.

²Jack C. Smart and Bernard Williams, Utilitarianism : For and Against, (London : Cambridge University Press, 1975), p. 63.

ในความคิดของแจค สมาร์ท (Jack Smart) แม้เป็นเพียงความเป็นไปได้ที่จะมีคนในอนาคต เราก็ควรต้องพิจารณาผลของการกระทำอันอาจเกิดขึ้นต่อคนพวกนั้น และเนื่องจาก การกระทำของเราควรที่จะนำมาซึ่งผลดีด้วย ดังนั้นถ้าคนในปัจจุบันจำเป็นต้องเสียสละความสุขของตนเพื่อความสุขที่ยิ่งใหญ่กว่าของคนในอนาคต เราก็ควรจะกระทำเช่นนั้น สมาร์ทได้ยกตัวอย่างให้เห็นถึงความคิดนี้ โดยลุ่มมติเหตุการณ์ซึ่งเราหวังว่าคงไม่เกิดขึ้น เขากล่าวว่า

"ถ้าเรารู้อย่างแน่นอนตามข้อเท็จจริงว่า การกระทำซึ่งจะนำมาซึ่งความทุกข์ยาก และความตายของคนนับสิบ ๆ ล้านคนในปัจจุบัน จะยังผลทำให้ช่วยแก้ไขความทุกข์ยากอันแสนสาหัสกว่าหลายเท่า (ของคนในอนาคต) และช่วยชีวิตคนเป็นจำนวนร้อยล้านในอนาคตไว้ได้ และถ้านี่เป็นวิธีทางเดียวที่จะทำได้ ก็เป็นการถูกต้องที่เราจะทำให้เกิดภัยพิบัติอันจำเป็น (เสียแต่เวลานี้) กรณีนี้ไม่ต่างกันเลยในหลักการกับกรณีผู้บังคับกองพันยอมเสียสละชีวิตหน่วยลาดตระเวนเพื่อช่วยชีวิตทหารทั้งกองพัน"¹

สิ่งซึ่งน่าสังเกตสำหรับความคิดของพวกประโยชน์นิยม ก็คือ เราจะต้องแน่ใจหรือมีความรู้ที่แน่นอนเกี่ยวกับผลของการกระทำของเราต่ออนาคต ถ้าเราไม่แน่ใจว่าผลนั้นจะดีหรือร้าย เราก็ไม่ควรให้นำน้ำหนักความสำคัญต่ออนาคตมากนัก นักประโยชน์นิยม เช่น ฮิดวิก เชื่อว่า ถึงแม้เราควรจะนำเอาผลในอนาคตอันไกลมาพิจารณา แต่เนื่องจากความรู้ในเรื่องอนาคตไม่แน่นอน เราจึงควรพิจารณาปัจจุบัน หรือให้ความสำคัญกับผลที่แน่นอน นั่นคือ ผลในปัจจุบันมากกว่า ดังที่ฮิดวิกกล่าวไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือเล่มเดียวกันว่า

"ดูเหมือนจะเป็นที่แน่นอนว่า ช่วงเวลาซึ่งมนุษย์ผู้หนึ่งมีชีวิตอยู่ไม่อาจมีผลต่อค่าความสุขของเขา และผลประโยชน์ของชนรุ่นหลัง จะต้องได้รับการพิจารณาจากนักประโยชน์ทั้งหลาย . . . นอกเสียจากว่าผลของการกระทำของเขาที่มีต่อชนรุ่นหลัง หรือชนร่วมสมัยนั้นไม่เป็นที่แน่นอน"²

¹Ibid, pp. 63-64.

²Henry Sidgwick, The Methods of Ethics, p. 381.

ดังนั้นในแง่นี้จะเห็นว่าหน้าที่ที่จะต้องคำนึงถึงชนรุ่นหลัง ขึ้นอยู่กับความแน่นอนของ ความรู้เกี่ยวกับผลของการกระทำแต่ละอย่าง ซึ่งเราจะต้องยอมรับว่าความรู้เกี่ยวกับอนาคต นั้นเป็นไปได้อย่าง นักประโชชน์นิยมบางท่านจึงปฏิเสธหน้าที่นี้ เช่น เบนแรม ซึ่งเชื่อว่า

"เราจะคิดได้หรือว่ามีมนุษย์ซึ่งแปลกประหลาดจนกระทั่ง . . . เห็นความสำคัญของ มนุษย์ผู้ซึ่ง (เขา) ไม่เคยเห็น ยิ่งกว่าผู้ซึ่งเขาเห็นได้ (รู้สึก และมีความสัมพันธ์อยู่แล้ว มนุษย์ ผู้ซึ่งแปลกประหลาดจนกระทั่ง) ยอมให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อมนุษย์ร่วมสมัย โดยใช้อ้ออ้างว่า เพื่อส่งเสริมความสุขของผู้ที่ยังไม่เกิด และผู้ที่อาจไม่ได้เกิดมาเลยก็ได้"¹

ผู้เขียนเองไม่แน่ใจว่าในกรณีที่การกระทำบางสิ่งให้อุชนรุ่นหลัง โดยที่ไม่เกิดผลร้าย อันมหันต์ต่อคนรุ่นนี้นั้น เบนแรมจะยอมหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามถ้าเรายึดความคิดของพวก ประโชชน์นิยม เช่น ฮิดริค หรือ สมาร์ท ปัญหาที่ยังมีอยู่ เพราะถ้าหน้าที่ต่อชนรุ่นหลังขึ้นอยู่ กับความแน่นอนของความรู้ในเรื่อง ผลที่จะเกิดกับคนรุ่นหลังแล้ว หน้าที่นี้ก็ดูจะไม่มีความมั่นคง เท่าไร อีกประการหนึ่งความคิดทางประโชชน์นิยมเองก็แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกที่เห็น ด้วยกับการส่งเสริมประโชชน์โดยเฉลี่ย (average utility) นั่นคือ ส่งเสริมการกระทำ อันนำมาซึ่งสถานการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่ประโชชน์ของสมาชิกที่มีอยู่ทุกคนเท่า ๆ กัน ในแง่ที่เรา จะต้องรู้ว่าคนในอนาคตจะมีอยู่เท่าไร เพื่อเราจะได้คำนวณได้ถูกว่าเราจะต้องทำอย่างไร เพื่อจะได้สถานการณ์นั้น ๆ แต่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่า จะมีคนกี่คน ในอนาคต ดังนั้นเราจึงไม่มีทางคำนวณเพื่อหาวิธีการทำให้เกิดประโชชน์ โดยเฉลี่ยได้มากที่สุด ส่วนอีกพวกหนึ่งเชื่อว่า เราควรส่งเสริมประโชชน์ส่วนรวม (total utility) นั่นคือ การ กระทำซึ่งจะทำให้ผลรวมของประโชชน์ออกมาเพิ่มขึ้นจากเดิม หรือเมื่อหักลบจากความทุกข์อัน จะเกิดจากการกระทำนี้แล้ว จะได้ผลรวมของความสุข หรือประโชชน์มากกว่าที่เป็นอยู่ โดย ประโชชน์นี้อาจไม่ได้เฉลี่ยเท่ากันทุกคน บางคนอาจสุขมาก บางคนอาจทุกข์หรือสุขน้อยกว่า คนอื่น เช่น ถ้าประโชชน์โดยผลรวมของคนกลุ่มหนึ่งเพิ่มขึ้น 10 หน่วย โดยที่ในขณะที่เดียวกัน คนอีกกลุ่มอาจได้รับความทุกข์เพิ่มขึ้น 10 หน่วย แต่เมื่อคิดโดยประโชชน์ส่วนรวมของคนทั้งสอง

¹Bentham, Quoted in Golding, "Obligation to Future Generation", Bioethics 2, ed. Reich, p. 508.

แล้วจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจากเดิมอีก 50 หน่วย นักประโยชน์นิยมฝ่ายหลังนี้ก็สนับสนุนให้กระทำเช่นนั้น แม้ผู้ที่ได้รับประโยชน์ส่วนรวมนี้จะไม่ใช่ทุกคนในสังคม หรือแม้ได้ทุกคนแต่ได้ไม่เท่ากันก็ตาม¹ ในความคิดชนิดหลังนี้ความรู้ที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนของอนุชนในอนาคตจึงไม่จำเป็น แต่ปัญหาของความคิดประการหลังนี้คือ เราอาจจำเป็นต้องทำสิ่งซึ่งประโยชน์อันไม่เท่าเทียมกันของคนแต่ละกลุ่มในปัจจุบัน นั่นคือในการที่จะทำให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมเพิ่มขึ้นในอนาคต เราอาจต้องเพิ่มประโยชน์ให้กับคนกลุ่ม ก. โดยไม่ทำเช่นเดียวกับกับคนกลุ่ม ข. หรือเพิ่มประโยชน์ให้คนกลุ่ม ข. โดยไม่ทำเช่นเดียวกับกับคนกลุ่ม ก. เช่น ในการเพิ่มประโยชน์ส่วนรวมในอนาคต เราจะต้องตัดสินใจใช้งบประมาณส่วนใหญ่กับกลีกร หรือไม่ก็กลุ่มกรรมกรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่อาจให้ได้ทั้ง 2 กลุ่ม เนื่องจากเรามีงบประมาณไม่พอ และการที่เราจะแบ่งงบประมาณเฉลี่ยเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี ส่งเสริมเทคโนโลยี หรือสภาพทางเศรษฐกิจให้คนทั้งสองกลุ่มเท่า ๆ กัน จะไม่นำมาซึ่งประโยชน์ส่วนรวมที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เราจำเป็นต้องเลือกให้คนกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ปัญหาทางศีลธรรมที่จะตามมาคือ เราจะใช้หลัก หรือเกณฑ์อะไรในการเลือกให้อย่างใดไม่เท่าเทียมนี้ ความขัดแย้งระหว่างประโยชน์โดยเฉลี่ยของคนปัจจุบัน กับประโยชน์ส่วนรวมของคนในอนาคตเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง ซึ่งพวกประโยชน์นิยมเองก็ยังไม่อาจจะให้คำตอบที่แน่นอน สำหรับผู้เขียนเห็นว่า แม้นคนในอนาคตจะมีความสำคัญ แต่เราควรให้ความสำคัญต่อคนที่มีชีวิต เลือดเนื้อ และความรู้สึกในปัจจุบันนี้ด้วย หมายความว่า ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน ในเรื่องของผลประโยชน์ของคนปัจจุบัน ควรได้รับการปกป้องรักษาไว้ แน่หน่อนการกระทำเพื่อประโยชน์คนในอนาคตนั้น เราจำเป็นต้องเสียสละบางสิ่งบางอย่าง แต่การเสียสละนี้จะต้องเป็นไปโดยเสมอภาคกัน และเราเองจะต้องไม่เสียสิ่งซึ่งเรารักและหวงแหน เช่น ความเที่ยงธรรมในสังคมไปเพื่อการนี้

ดังนั้นโดยสรุป พื้นฐานของพันธระต่ออนุชนตามทฤษฎีนี้ยังมีจุดอ่อนอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องความรู้เรื่องผลในอนาคต และปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์นิยมสองพวกที่โต้กล่าวมาแล้ว

¹Charles D. Broad, Five Types of Ethical Theory, (New York : Harcourt Brace Co., 1930), pp. 49-51.

สังคมอุดมคติ และ ทฤษฎีเรื่องความยุติธรรม

ถ้าพิจารณาตามประวัติความคิดทางตะวันตกแล้ว จะเห็นว่าผู้ซึ่งกล่าวถึงพันธะต่อชนรุ่นหลังอย่างละเอียดพอสมควร คือ อิมมานูเอล ค้านต์ (Immanuel Kant) ค้านต์เชื่อว่ามนุษย์นั้นยังมิได้บรรลุถึงอุดมคติซึ่งควรจะไปถึง สังคมมนุษย์ไกลจากสังคมอุดมคติมากนัก แต่มนุษย์มีทั้งความสามารถและความประต้อหรือร้น พอที่จะนำสังคมไปสู่สังคมอุดมคติได้ ถึงแม้มนุษย์จะยังมีความโลภ และความรุนแรงโหดร้ายอยู่ก็ตาม

พันธะของมนุษย์ต่อชนรุ่นหลังมีอยู่เพราะ ชนรุ่นหลังสามารถจะบรรลุสังคมอุดมคตินี้ได้ ดังนั้นตามความคิดของค้านต์ หน้าที่ของเราต่อชนรุ่นหลัง จึงเป็นหน้าที่ย่อยของหน้าที่ใหญ่สำคัญของมนุษย์ที่จะสร้างสังคมอุดมคติ ค้านต์เองทราบตระหนักว่า เจตจำนงที่ดีของคนบางครั้งก็อาจนำไปสู่ผลเสีย หรือความพึงพิงหาค่าของสังคมในอนาคตได้ ส่วนความโลภและความรุนแรงอาจนำไปสู่ผลดีในอนาคตก็ได้ ถึงกระนั้นการกระทำที่ถูกต้องตามจริยธรรมก็คือ การกระทำตามหน้าที่ โดยมีเจตจำนงที่ดี (good will) อย่างไรก็ตามความคิดหลักของเขา คือ เรามีหน้าที่ที่จะพยายามสร้างสังคมที่ดียิ่งขึ้น และในที่สุดสร้างสังคมอุดมคติ¹ ในแง่หนึ่งความคิดของค้านต์ก็เหมาะสมกับความเป็นจริง ในแง่ที่ค้านต์เห็นว่าผลซึ่งอาจเกิดขึ้นจากเจตจำนงที่ดีของเขานั้น อาจไม่ตรงกับเราต้องการก็ได้ นักคิดอีกผู้หนึ่งซึ่งมีความคิดคล้ายค้านต์ ในแง่ของการสร้างสังคมอุดมคติ คือ จอห์น รอล (John Rawls) เขาเชื่อว่า มนุษย์มีหน้าที่ที่จะต้องพยายามสร้างสังคมที่ยุติธรรมขึ้น และในแง่นี้เองที่รอลสนทนาทฤษฎีความยุติธรรมของเขา มาอ้างถึงพันธะต่อชนรุ่นหลัง เพราะสำหรับรอลแล้ว ความยุติธรรมบงการให้เราส่งต่อสถานการณ์ ซึ่ง เอื้ออำนวยให้เกิดสังคมอุดมคติต่อชนรุ่นหลัง และสถานการณ์นี้ควรจะต้องดีกว่าที่ชนรุ่นก่อนมอบให้เรา

หันกลับมาพิจารณาทฤษฎีความยุติธรรม ซึ่งรอลใช้เป็นรากฐานยืนยันหน้าที่นี้ ทฤษฎีของรอลเกิดจากความต้องการที่จะปกป้องปัจเจกชนต่อการตกเป็นเหยื่อของสังคม หรือผู้ที่กำลังต่อรองสูงกว่า รอลสร้างหลักความยุติธรรมของเขา โดยสมมติให้คนในสังคมตกอยู่ใน "สถานการณ์ดั้งเดิม" (original position) ซึ่งทุกคนอยู่ภายใต้ "ม่านแห่งความไม่รู้"

¹Immanuel Kant, "The Contest of Faculties" quoted in John Passmore, Man's Responsibility for Nature, p. 85.

(veil of ignorance) นั่นคือ สมาชิกในสังคมสมมตินี้ ขาดความรู้เกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของตน ไม่รู้ว่าตนถือกำเนิดมาในตระกูลร่ำรวย หรือยากจน มีความสามารถ หรือสติปัญญาสูงต่ำเพียงไร ฯลฯ สมาชิกในสังคมสมมตินี้ตกลงยินยอมที่จะทำสัญญา เพื่อร่วมกันสร้างหลักปกครองสังคม แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของตัวเอง สิ่งทำให้ไม่กล้าเสี่ยงที่จะสร้างหลักซึ่งจะเข้าข้างคนในสถานภาพใดสถานภาพหนึ่ง ดังที่กล่าวมาแล้ว¹

เพื่อให้ทฤษฎีของเขาน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รอลบปิดสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์มีสัญชาตญาณเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้หลักความการปกครองหรือหลักความยุติธรรม ซึ่งคนในสังคมสมมติจะตกลงใช้ก็ย่อมจะต้องเอื้ออำนวยให้กับตัวเองมากที่สุด แต่เมื่อยังไม่รู้สถานภาพของตนในสังคม หลักที่จะเลือกจะต้องเป็นหลักการปกครอง ซึ่งให้ความยุติธรรมต่อชนทุกชั้น เพราะตัวผู้สร้างเองอาจเป็นชนชั้นใดก็ได้ ดังนั้นตามความคิดของเขาแล้ว คนในสังคมนี้จะต้องเลือกหลักการปกครองซึ่งให้โอกาสทุก ๆ คนเท่ากัน (equal opportunity)

ถึงแม้ในความเป็นจริงมนุษย์จะมิได้อยู่หลัง "ม่านแห่งความไม่รู้" แต่รอลเชื่อว่า การสมมติสังคมนี้ขึ้นมาจะทำให้เรารู้ได้ว่าอะไรคือ ความยุติธรรม และหลักความยุติธรรม ซึ่งคนในสังคมนี้จะ เลือกก็คือ

1. สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับเสรีภาพพื้นฐาน เช่น เสรีภาพทางการเมือง การแสดงออกทางความคิดเห็น การเลือกคำสนา กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เสรีภาพจากการถูกจับกุมหรือบังคับโดยไม่มีเหตุผล (arbitrary arrest or seizure)
2. ความไม่เสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ
 - ก. ความไม่เสมอภาคนั้นจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม และ
 - ข. สมาชิกทุกคนในสังคมมีโอกาสที่จะได้เท่า ๆ ไปสู่ฐานะที่แตกต่างกันได้

¹John Rawls, Theory of Justice, (Cambridge : Harvard University Press, 1971), pp. 18, 520, 585.

²Ibid., pp. 60-62.

ถึงแม้สมาชิกซึ่งสร้างหลักความยุติธรรมนี้ขึ้นมา จะไม่รู้สถานะภาพของตนเองในสังคม แต่สิ่งหนึ่งซึ่งสมาชิกที่ดีคือ ตนจะต้องอาศัยอยู่ในสังคมเดียวกับผู้อื่น และในสังคมนี้เอง ซึ่งตนจะสามารถบรรลุศักยภาพได้¹ ดังนั้นนอกจากจะต้องปกป้อง เสรีภาพและโอกาสของตัวเองแล้ว สมาชิกยังจะต้องมีหน้าที่ให้ความยุติธรรมต่อผู้อื่นด้วย ปัญหาคือ ชนรุ่นหลังจะเข้ามามีส่วนร่วมได้รับความยุติธรรมจากสังคมสมัยนี้ได้อย่างไร เพราะอนุชนเหล่านี้มิได้เข้าร่วมในการทำสัญญาด้วย รอลแก้ปัญหาโดยการชี้ "หลักการออมทรัพย์อย่างเที่ยงธรรม" (Just Saving Principle) เข้ามาอธิบาย เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้สมาชิกร่วมสร้างหลักการปกครองและสัญญาที่จะรักษาหลักนี้ไว้ ก็เพื่อจะสร้างรากฐานของสังคมที่ยุติธรรมขึ้น ดังนั้นหน้าที่จะสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันแห่งความยุติธรรมนี้ จึงมิได้จำกัดอยู่แต่ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่รวมไปถึงอนาคตด้วย รอลกล่าวว่า

"เรามองการดำเนินชีวิตของชนรุ่นหนึ่ง ๆ ว่าเป็นโครงการการร่วมมือ (scheme of cooperation) ซึ่งแผ่ขยายไปในเวลาทางประวัติศาสตร์ มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมเดียวกันนี้เอง ซึ่งหมายถึง ความร่วมมือของคนร่วมสมัยจะต้องครอบคลุมไป (ถึงอนาคต) . . . ดังนั้นจินตนาการตัวเองเป็นเสมือนบิดาทั้งหลายที่จะต้องให้แน่ใจว่า ควรจะออมทรัพย์ไว้ให้บุตรเท่าไร โดยสังเกตจากความรู้สึกของตนว่ามีสิทธิที่จะเรียกร้องจากบิดาของตนได้เท่าไร"²

จะเห็นได้ว่า หลักการออมทรัพย์(ซึ่งรอลหมายถึงทุน) (capital) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ซึ่งสมาชิกในสังคมสมัยนี้เห็นควร หลักนี้จะต้องมีอยู่เพราะ

"เป็นเงื่อนไขของการบรรลุสถาบันยุติธรรม และคุณค่าของ เสรีภาพ"³

ดังนั้นตามความคิดของรอล หลักความยุติธรรมข้อ 2 จึงครอบคลุมถึงการออมทรัพย์เพื่อชนรุ่นหลังด้วย เพราะการรักษาเสรีภาพ และโอกาสอันเท่าเทียมกันไว้ได้นั้น จะต้องมีการพยากรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและเจริญเติบโต อาจถือได้ว่าพยากรณ์ธรรมชาติเป็นสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการนี้ และถ้าพิจารณาโดยละเอียดแล้ว พยากรณ์ธรรมชาติและสภาพ

¹ Ibid., pp. 523, 525.

² Ibid., p. 289.

³ Ibid., p. 290.

แวดล้อมทางธรรมชาติที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานมากกว่าทุน หรือเงิน ซึ่งรอลกล่าวถึง เสียด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ตามถึงแม้รอลจะพยายามแสดงให้เห็นถึงพันธะต่ออนุชน โดยอ้างหลักการ ออมทรัพย์อย่างเที่ยงธรรม ปัญหาซึ่งรอลจะต้องตอบ คือ ทำไมอนุชนซึ่งมิได้ร่วมทำสัญญาด้วย จึงมีสิทธิเรียกร้องสิ่งนี้จากเรา รอลตอบปัญหาที่ว่า อนุชนมีสัญญาตมณ มีความคิดและมโนทัศน์ เรื่องความยุติธรรมเหมือนกับเรา ดังนั้นถึงแม้ในความเป็นจริง เขาจะมิได้อยู่ร่วมทำสัญญา แต่ก็เสมือนกับเขาอยู่ในที่นั้น เพราะเขามีหนายภายใต้ร่มแห่งความไม่รู้ หรือตัวเราเอง เป็นกระบอกเสียง สร้างหลักความยุติธรรมแทน และถ้าเขาอยู่ในที่นั้น หลักซึ่งเรา เลือกก็จะเป็นหลักเดียวกันที่เขาเลือก จึงให้ถือเสมือนว่าเขาอยู่ร่วมทำสัญญา และเป็นผู้ที่จะต้องได้รับความยุติธรรมจากหลักการนั้นด้วย รอลเองรู้ดีว่าการสมมติเช่นนี้เป็นความใจกว้าง ซึ่งขัดต่อสัมมติฐาน เรื่องความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ ซึ่งรอลอ้างในตอนต้น

เมื่อเป็นเช่นนี้รอลจึงหันมาใช้ความสัมพันธ์ของบิดาต่อบุตรอธิบายพันธะ รอลชี้แจงว่า บุพการีย่อมต้องการให้บุตรได้รับความยุติธรรม และบิดาก็ย่อมต้องการให้บุตรของตนมีความเป็นอยู่ที่ดี ความสุขของคนเหล่านี้ คือ ความสุขของบุพการี ดังนั้นเราจึงมีหน้าที่ออมทรัพย์เพื่อชนรุ่นหลัง ถึงกระนั้นการใช้เหตุผลนี้ก็ยิ่งขัดกับสัมมติฐานเดิมของรอลอยู่ดี เพราะเราจะเห็นได้ว่า มีหลายกรณีที่เราจะแสดงให้เห็นได้ว่า ความรักของบุพการีต่อบุตรมิใช่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่เป็นผลผลิตของวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ แม้แต่ของไทยเองก็มีกรณีซึ่งบิดามารดาขายบุตรตัวเองให้เป็นทาส ตั้งแต่ต้นมารอลต้องการที่จะให้ทฤษฎีของตนตั้งอยู่บนสัมมติฐานที่ยอมรับได้ แต่การพูดถึงความรักนี้ เป็นการก้าวไปไกลกว่าสิ่งที่รอลสละ

ตามความคิดของรอล ความยุติธรรมเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคม สิ่งหนึ่งซึ่งทฤษฎีนี้พิจารณา คือ ความรับผิดชอบของสังคมต่อสมาชิกคืออะไร ซึ่งรอลเชื่อว่า คือ การให้สิ่งทดแทนต่อผู้เสียเปรียบ อันเนื่องมาจากความบังเอิญ นั่นคือ สุขภาพ สติปัญญา ตระกูล สถานภาพทางสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ผู้ได้เปรียบหรือผู้มิได้รับมาด้วยเหตุอันสมควร (deserve) ดังนั้นตามความยุติธรรมแล้ว สังคมควรส่งเสริมผู้เสียเปรียบ เพื่อทดแทนสิ่งซึ่งเขาขาด รอลใช้หลักความยุติธรรมทั้งสองข้อ ซึ่งสร้างขึ้นโดยสมาชิกซึ่งไม่รู้สถานภาพของตนเอง เป็นเหตุผลในการสนับสนุนการช่วยเหลือ ผู้เสียเปรียบเหล่านี้ เพราะความไม่รู้สถานภาพของตนเองจะ

"ช่วยประกันว่า ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบ เนื่องจากความบังเอิญทางธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม"¹

โดยเฉพาะหลักความยุติธรรมข้อที่สองนั้น แสดงให้เห็นชัดว่า ผู้ที่ได้เปรียบเนื่องจากสิ่งที่ได้มาตามธรรมชาติ หรือกำเนิดจะไม่ได้รับอนุญาตจากสังคมให้ใช้สิ่งเหล่านี้ เพื่อผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น รัส แมนนิง (Russ Manning) เล่นว่าในแง่หนึ่งรุ่นต่าง ๆ ของคน (generation) ก็คล้ายกับลักษณะที่ได้ตามธรรมชาติและกำเนิด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ มิใช่เป็นเรื่องของการสมควรได้รับ และในเรื่องการขาดความรู้ในสถานะภาพของตนในสังคมนี้ รอลเองก็บอกว่าเราไม่รู้ว่าเกิดในรุ่นไหน (generation) เหมือนกับที่เราไม่รู้ว่า เราอยู่ในสถานะภาพใดในสังคม และในทำนองเดียวกันเหมือนกับที่เราไม่อาจใช้พรสวรรค์ต่าง ๆ ของเราเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ดังนั้นก็น่าจะเป็นการผิดเช่นกันที่คนรุ่นหนึ่งจะใช้จุดเด่นนี้เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ดังนั้นคนรุ่นหนึ่งจะใช้จุดเด่นนี้ได้ต่อเมื่อเป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ หรือเพื่อผลประโยชน์ของชนรุ่นอื่นด้วย² แต่ปัญหาก็ยังคงมีอยู่คือ เนื่องจากคนรุ่นต่อ ๆ ไปมีหลายรุ่น เราจึงไม่อาจมีความรู้พอที่จะเลือกรุ่นใดรุ่นหนึ่งมาเป็นเครื่องชี้ว่าเราควรจะทำอย่างไร เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ของเขาให้ดีขึ้น เพื่อการกระทำของเราจะได้ตรงกับหลักความยุติธรรมข้อ 2 นั่นคือ เราไม่มีความรู้พอที่จะบอกได้ว่า การกระทำของเราตอนนี้จะให้ผลประโยชน์ต่อชนรุ่นต่อ ๆ ไปหรือไม่ ดังนั้นทางออกทางเดียวของปัญหานี้ก็คือ หันกลับมาหาหลักแห่งการออมทรัพย์อย่างเที่ยงธรรม (Just Saving Principle) ของรอล นั่นคือ ออมทรัพย์ไว้ให้ชนรุ่นถัดเราไป โดยที่การออมนั้นมิได้ทำให้ตัวเราต้องทนทุกข์ทรมาน และจนกระทั่งความเป็นอยู่ของเราอยู่ในระดับต่ำมากจนเกินไป³

ถึงกระนั้นก็ตามอาจมีข้อโต้แย้งว่า เนื่องจากชนในอนาคตมิได้เข้าร่วมทำสัญญาด้วย จะให้ถือว่าหลักการออมทรัพย์อย่างเที่ยงธรรมเป็นหน้าที่ของเรา โดยชนในอนาคตมีสิทธิเรียกร้องได้อย่างไร ในเรื่องนี้อาจพบคำตอบจากรอลได้ในเรื่องของลักษณะทางศีลธรรมของคน

¹ Ibid., p. 12.

² Russ Manning, "Environmental Ethics and Rawl's Theory of Justice", Environmental Ethics 3, (Summer 1981), pp. 161-165.

³ Rawls, Theory of Justice, pp. 235-6, 298.

(moral personality) รอลกล่าวว่

"ความหมายของลักษณะทางศีลธรรมนั้น อย่างน้อยที่สุดบ่งถึงความสามารถ (ของสิ่งนั้น ๆ) มิใช่หมายถึงการบรรลุ (ถึงลักษณะนั้นจริง ๆ) สิ่งใดที่มีความสามารถนี้ไม่ว่าจะพัฒนาถึงขั้นนั้นแล้วหรือยังก็ตาม ตามหลักความยุติธรรมแล้วสมควรที่จะได้รับการปกป้องอย่างเต็มที่"¹

รอลเชื่อว่า ชนในอนาคตมีความสามารถทางความสำนึกในศีลธรรม แม้ว่าลักษณะทางศีลธรรมจะเป็นแค่ศักยภาพก็ตาม แต่คนพวกนี้ก็สมควรที่จะได้ความยุติธรรมเช่นกัน ความคิดนี้คงคล้ายกับของเพียนเบอร์ก ซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้น รอลเองยกตัวอย่างของเด็กทารก และกล่าวว่า ถ้าเราละเลยคนพวกนี้ ไม่ให้ความยุติธรรมแก่พวกเขา จะเป็นการละเมิดหลักแห่งความยุติธรรมข้อ 2 ถึงแม้เด็กพวกนี้จะไม่บรรลุลักษณะทางศีลธรรม และไม่อาจเข้าร่วมทำสัญญาได้ก็ตาม แต่ก็เป็นเพราะ "ความบังเอิญไม่แน่นอน" (arbitrary contingency) ที่เขาไม่ได้เกิดร่วมสมัยกับเรา ดังนั้นสำหรับรอลแล้วชนในอนาคตมีสิทธิเรียกร้องความยุติธรรมในเรื่องของสภาพแวดล้อม อากาศอันบริสุทธิ์ ทรัพยากร ฯลฯ เพราะตามความยุติธรรมแล้วคนพวกนี้สมควรที่จะได้รับการยอมรับเข้ามาในฐานะ เป็นผู้ได้รับความยุติธรรมในสัญญาที่สังคมทำ เพราะพวกเขามีศักยภาพเป็นสมาชิกผู้ซึ่งมีสถานะต่อทางธรรมชาติ

จากทั้งความคิดของคานต์และของรอล จะเห็นว่าทั้งคู่มีปัญหาในความคิดของคานต์นั้น เป็นปัญหาซึ่งถกเถียงกันมานานแล้ว ทหาใจของไหมไม่ นั่นคือ การมีเจตจำนงที่ดี โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมา นั้น เป็นของยากที่จะรับได้ การกระทำเพื่อชนในอนาคตบางครั้งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำสิ่งซึ่งคานต์คิดว่าขัดกับหน้าที่ที่ถูกต้องของเรา เช่น บางครั้งเราคงจำเป็นต้องโกหกหรือให้ข้อมูลเท็จต่อสาธารณะชน เพื่อให้สาธารณะชนเริ่มต้นตัว และพร้อมที่จะเสียสละความสูญเสียบางอย่างเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชนในอนาคต อีกประการหนึ่งถ้าเราพิจารณาถึงชนในระยะยาว 100 ปีข้างหน้า สังคมอุดมคติในความคิดของเขาอาจต่างจากลักษณะของสังคมอุดมคติในความคิดของคนในปัจจุบันก็ได้ สิ่งหนึ่งซึ่งเราจะต้องยอมรับ คือ เราไม่มีทางแน่ใจได้เลยเกี่ยวกับความคิดของคนในอนาคตอันยาวนาน ค่านิยม ทศนคติของเขาอาจเปลี่ยนไป สิ่งซึ่งดูจะเป็นไปได้ถ้ายึด

¹Rawls, Theory of Justice, p. 509.

ความคิดของคานต์ คือ หน้าที่ของเราจะต้องจำกัดอยู่แค่คนรุ่นต่อจากเราไปเท่านั้น นั่นคือ ในอนาคตอันใกล้ซึ่งเราจะมีชีวิตอยู่ได้ และมอบมรดกทางความคิดที่คณคดีให้ได้ คนรุ่นซึ่งเราจะแน่ใจได้ว่าทำคณคดีเกี่ยวกับสังคมอุดมคติของเขา คือ สิ่งเดียวกับเรา

ส่วนความคิดของรอลนั้น ก็มีจุดบกพร่องหลายจุดเช่นเดียวกัน ประการแรก คือ ความคิดเรื่องศักยภาพในการเป็นสมาชิกของสังคมของชนรุ่นหลัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายความคิดของเพียนเบิร์ก และนักคิดอื่น ๆ ซึ่งสนับสนุนความมีอยู่ของศักยภาพของมนุษย์ ที่ยังไม่เกิดว่าถึงแม้ตอนนี้เขาไม่มีสิทธิเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม แต่ถ้าปล่อยให้เหตุการณ์เป็นไปตามขบวนการของมัน วันหนึ่งคนพวกนี้ก็จะเกิดขึ้น และในที่สุดศักยภาพของเขา ก็จะกลายเป็นภาวะจริงขึ้นมา สิทธิหรือผลประโยชน์ซึ่งปัจจุบันอยู่ในรูปของศักยภาพ ก็จะกลายเป็นสิทธิหรือผลประโยชน์ที่เป็นจริงมีเจ้าของซึ่งเราชี้ตัวได้ แต่ความคิดนี้อาจถูกโต้แย้งได้ว่า ศักยภาพเป็นเรื่องของอนาคต แม้คนพวกนี้จะมีศักยภาพที่จะบรรลุเป็นภาวะจริงในอนาคต แต่ปัจจุบันคนพวกนี้ยังมิได้เกิด เสียด้วยซ้ำ สิทธิหรือผลประโยชน์หรือความเป็นสมาชิกในสังคมยังมิได้เกิดขึ้น การมีศักยภาพแห่งสิทธิมิได้หมายความว่า ปัจจุบันคนพวกนี้มีแล้ว และในเมื่อปัจจุบันคนพวกนี้ยังไม่มีสิทธิ ยังมิได้เป็นสมาชิกในสังคม ดังนั้นการกระทำของเราปัจจุบันจึงไม่ต้องคำนึงถึงคนพวกนี้ คนในปัจจุบันเองก็ไม่เคยสัญญาอะไรกับคนที่ยังมิได้เกิด ไม่เคยเป็นหนี้บุญคุณคนพวกนี้ และคนในอนาคตพวกนี้ก็มิเคยทำอะไร (ยังไม่มีโอกาส) ซึ่งสมควรจะได้รับการตอบแทนบางอย่างจากเรา ดังนั้นการกล่าวถึงสิทธิหรือผลประโยชน์ของคนในอนาคต โดยอ้างศักยภาพจึงเป็นการอ้างเหตุผลซึ่งเลื่อนลอย

ปัญหาอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับความคิดของรอล ซึ่งโกลดิง (Golding) ชี้ให้เห็น คือ มโนทัศน์ของสังคม ซึ่งรอลเชื่อว่า สังคมนั้นเป็น "โครงการร่วมมือ" (Scheme of Cooperation) ซึ่งแผ่ขยายไปในเวลา (อนาคต) การร่วมมือนั้นจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่าย (หรือมากกว่าสองฝ่าย) นั่นคือ เมื่อฝ่าย ก ได้รับผลประโยชน์จากฝ่าย ข ฝ่าย ก ก็จะต้องกระทำหน้าที่ตอบแทนสิ่งซึ่งตนได้จากฝ่าย ข แต่จะเห็นได้ว่าคนในปัจจุบันจะมิได้รับผลประโยชน์อะไรเลยจากคนในอนาคต¹ นอกจากนี้ "คนในอนาคต" จะจำกัดอยู่ในอนาคต

¹ Golding, "Obligation to Future Generation" in Bioethics 2, ed. Reich, p. 509.

อันไกล ซึ่งจะทำให้การร่วมมือของคน 2 รุ่นเป็นไปได้อัน รอสพิจารณาผู้ทำสัญญาในลักษณะที่เป็นการทำสัญญาชนิด "ให้และรับ" (reciprocal exchanges) นั่นคือ แต่ละฝ่ายยอมสละบางอย่างเพื่อสวัสดิภาพของอีกฝ่าย แต่ในกรณีของอนุชนในอนาคตอันไกล การยอมสละนี้ดูจะก้าวไปไกลจากสัมมติฐานของรอลในตอนต้น

การคำนึงถึงความสุขของผู้อื่นและความรัก

ในขณะที่พวกประโยชน์นิยมใช้ความสุข และรอลใช้ความยุติธรรมเป็นเหตุผลแสดงถึงพันธะของเราต่อชนรุ่นหลัง จอห์น พาสมอร์ เล่นความคิดเห็นในหนังสือ ชื่อ "Man's Responsibility For Nature" ว่า เหตุผลที่สำคัญและเป็นไปได้มากที่สุดในเรื่องนี้ คือ มโนทัศน์เรื่องความรัก พาสมอร์ชี้ว่าในอดีตนั้น มนุษย์เรายอมเสียบสละแม้ชีวิตของตนเพื่อลูกหลาน และการเสียบสละนี้เป็นไปได้เพราะความรักต่อลูกหลานนั่นเอง การเสียบสละที่ใหญ่หลวงเกินกว่าลัทธิประโยชน์นิยมจะยอมให้ได้ พาสมอร์เชื่อว่า เมื่อมนุษย์กระทำอะไรบางอย่างเพื่ออนาคตซึ่งตนจะไม่มีวันอยู่ได้เห็น ส่วนมากสาเหตุการกระทำจะเป็นเพราะความรัก ไม่ว่าจะเป็ความรักในบุคคล สถานที่ หรือสถาบันนามธรรมต่าง ๆ เป็นการขัดแย้งตัวเองที่คน คนหนึ่งจะกล่าวว่า "ฉันรักเขาหรือสถานที่นี้ หรือสถาบันนี้" ในขณะที่เดียวกันก็ว่า "แต่ฉันไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับคนเหล่านี้ หรือสิ่งเหล่านี้หลังจากที่ฉันตายไปแล้ว" ถ้าความรักเป็นเช่นนี้ พาสมอร์คิดว่าคงจะไม่เป็นอะไรไปมากกว่าความรักตัวเอง แต่การเสียบสละของเราเพื่อปกป้องรักษาตนหรือสิ่งซึ่งเรารัก เป็นความรักซึ่งมีระดับสูงกว่าความรักตัว เป็นความรักที่มีความปรารถนาจะให้สิ่ง สิ่งนั้นอยู่ในสภาพดี ไม่ถูกทำลาย ฯลฯ

พาสมอร์นั้นตระหนักดีว่า เป็นไปได้ที่ความห่วงใยต่อลูกหลานของเรา ที่จริงแล้วเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความรักตัวเอง เป็นความปรารถนาในการเอาชนะความเป็นมรรโดยของเรารเอง เพราะสถาบัน บุคคล หรือลูกหลาน เป็นเสมือนสื่อซึ่งจะสืบทอดความคิด ชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของเราไปในอนาคต เหมือนกับการที่เราต้องการให้หลานของเราใช้ชื่อเดียวกับเรา หรือให้ตั้งชื่อสถานที่เป็นชื่อเรา เป็นต้น¹

¹Passmore, Man's Responsibility for Nature, p. 86.

ถึงกระนั้นถ้าความรักตัวเองมีประลักษ์กับความรักบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น ผลที่ออกมาก็คือ ความห่วงใยในบุคคลหรือสิ่งนั้น ๆ เช่นกัน อย่างไรก็ตามพาล์มอร์เชื่อว่า ความรักของเรา ไม่อาจจะก้าวไปในอนาคตอันไกลได้ นั่นคือ เราไม่อาจรักเหลน หรือโหลน เราไม่อาจรัก สิ่งหรือคนซึ่งเราไม่รู้จักได้ แต่เราอาจรักลูก รักหลาน ซึ่งเป็นคนซึ่งเรารู้จักมักคุ้นได้ กล่าว อีกนัยหนึ่งพาล์มอร์กำลังบอกเราว่า ความรักอันเป็นพื้นฐานสำคัญของพันธะต่อชนรุ่นหลังนั้น ทำให้เกิดพันธะได้แน่นหนาและหนักแน่น ต่อชนซึ่งเป็นรุ่นต่อเราไป ซึ่งเราจะรู้จักจะเห็น เขา ได้เท่านั้น นั่นคือ ชนรุ่นลูกและรุ่นหลาน เราไม่อาจรักลูกของหลานเราได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน เนื่องจากเรามีความรักต่อหลาน เราก็หวังว่าหลานของเราจะมีลูกของตัวเองไว้ชื่นชม ไว้รัก แต่ก็เป็นแค่ความห่วงใย และความห่วงใยต่อลูกหลานนี้เป็นผลมาจากความรักของเราต่อหลาน ดังนั้น

"จากสิ่งเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่ามีข้อแห่งความรักและความห่วงใยโยงไปจนถึง อนาคตอันไกล"¹

พาล์มอร์ทราบตัวว่า ข้อแห่งความรักนี้อาจถูกตัดสะบั้น นั่นคือ ปีตามารดาบางคน อาจไม่รักลูกของตนเองก็ได้ แต่ถึงกระนั้นความรักต่อลูกก็เป็นสิ่งซึ่งคนส่วนใหญ่มี และเพราะ ความรักนี้เองซึ่งทำให้อารยธรรมของมนุษย์เป็นไปได้จนถึงปัจจุบัน ความรักนี้เองที่อธิบายการ เสียสละของคนเพื่อชนรุ่นหลัง หาใช่การคำนวณความสูญเสียแบบประโยชน์นิยม หรือความคิดใน เรื่องความยุติธรรมแบบรอลไม่ ดังนั้นจริง ๆ แล้ว ความห่วงใยต่อชนรุ่นหลังสิ่งมิใช่ของใหม่ อะไรเลย ถ้าเราคิดถึงชนรุ่นหลังในลักษณะที่เป็นปัจเจกบุคคลซึ่งเรารัก

"เมื่อมนุษย์กระทำการเพื่ออนาคต ซึ่งเขาจะไม่มีวันได้อยู่ได้เห็น ส่วนมากแล้ว สาเหตุมักจะไม่มื่ออะไรมากไปกว่าความรักและห่วงใยต่อบุคคล สถานที่ และรูปแบบของกิจกรรม พันธะต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากรักนี้จะเป็นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงเรากับชนรุ่นหลังนานตราบเท่าที่ เรามีเหตุผลที่จะเชื่อได้ว่า อนาคตจะประกอบไปด้วยสิ่งซึ่งเรารัก"²

¹Ibid., p. 89.

²Ibid., pp. 89, 91.

พาส์มอร์ชี้ให้เห็นว่า จริ่งอยู่ในอดีตความหวังใยต่อลูกหลาน อาจเสียไปเพราะ ความเบาปัญญาของมนุษย์ หรือความโลภของมนุษย์เอง แต่การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งยังผลร้ายมาสู่คนรุ่นต่อไปนี้ มิได้ทำด้วยความตั้งใจ หรือหวังร้าย คนบางสมัยอาจคิดว่า ทรัพยากรจะมีต่อไปโดยไม่มีวันหมดสิ้น หรือจากความโลภ พวกเขาอาจจะทำลายป่าและ สิ่งแวดล้อมโดยหวังว่า จะสร้างประเทศที่ดีกว่าไว้เป็นมรดกต่อชนรุ่นหลัง พาส์มอร์ยืนยันว่า ความไม่ไยดี หรือความเฉยเมยต่อชนรุ่นหลังนั้น มิใช่ลักษณะของคนในอารยธรรมตะวันตก แม้บางครั้ง โชแห่งความรักถูกรบกวนเนื่องจากมี "ช่องว่างระหว่างวัย" (generation gap) ระหว่างคนสองรุ่น แต่ช่องว่างนี้ก็ได้ทำให้เกิดการเกลียดชัง หรือสงครามขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีคนบางพวกซึ่งชี้ว่าเป็นไปได้ที่คนในปัลลูนกำลังก้าว เข้าสู่ช่วง เวลา ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ และสถาบันซึ่งเรารักยิ่งกำลังพังทลาย

"ดูจะเป็นสิ่งซึ่งแน่นอนว่า โทษหัตถ์อย่างแรกซึ่งมนุษย์จะต้องได้รับ เนื่องมาจากการบริโภครทรัพยากรซึ่งทดแทนไม่ได้ไปอย่างรวดเร็ว คือ การที่จะต้องมีชีวิตอยู่ในโลกซึ่ง ความคิด และการกระทำของเราถูกจำกัดโดยสิ้นเชิง โลกซึ่งองค์กรทางสังคมจะมีแนวโน้ม ไปในลักษณะซับซ้อน ไม่ยืดหยุ่น โลกซึ่งรัฐควบคุมการกระทำทุกอย่างของปัจเจกชน"¹

ลุ่มมติว่า ความคิดนี้กลายเป็นความจริง และเราจะเป็นคนรุ่นสุดท้ายซึ่งมีอิสระ และเสรีภาพในการกระทำ นั่นคือ แม้เราพยายามทำอย่างไรก็จะมีทางช่วยคนรุ่นหลัง ให้ได้ลิ้มรสเสรีภาพอันเป็นสิ่งที่เรารักและหวงแหนได้เลย ถ้าเป็นเช่นนี้ ปัญหาคือ เราควร จะปล่อยให้ชะตากรรมของลูกหลานเรา เป็นไปตามพรหมลิขิตเช่นนั้นหรือ ตามคำพูดของพาส์มอร์ ข้างต้น เขาเชื่อว่าพันธะของเราต่อชนรุ่นหลังมีนานเท่าที่ เราจะเชื่อได้ว่า อนาคตนั้นจะมี สิ่งซึ่งเรารักและหวงแหนอยู่ แต่ความรักนั้นมีน้ำหนักมากกว่าเหตุผล จากการคำนวณความสูญเสีย เช่น ของพวกประโยชน์นิยม ดังนั้นพาส์มอร์จึงเชื่อว่า เราจะไม่มีทางก้าวไปสู่สภาพของสังคม ดังกล่าวได้เป็นอันขาด ถ้าความรักของเรายังมีอยู่ดังที่มีมาแล้วในอดีต

¹Harrison Brown, The Challenge of Man's Future, Quoted in John Passmore, Man's Responsibility for Nature., p. 91.

"ตราบเท่าที่ยังเป็นไปได้ว่า มนุษย์จะเป็นอย่างที่เป็นมาแล้วในอดีต โหดร้ายแต่อ่อนโยน รุนแรงแต่สร้างสรรค์ เกสียดแต่รัก และยังคงดำรงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเรารัก เราจะไม่มีทางปรารถนาที่จะเสียด โดยการหยุดยั้งการเสียดละเวลานี้ เพื่อจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของของคนพวกนี้"¹

ดังนั้นสำหรับพาส์มอร์แล้ว สถานการณ์เช่นนั้นจะไม่ฟื้นคืนได้ ปัญหาจริง ๆ อยู่ที่ว่า การเสียดละแบบใดที่เราควรจะทำ พาส์มอร์เชื่อว่าไม่ว่าเราจะต้องทำอะไรก็ตาม สิ่งหนึ่งซึ่งเราไม่ควรเสียดละ คือ เสรีภาพของเรา

" เพื่อผลประโยชน์ของชนรุ่นหลังเอง เราไม่ควรที่จะยอมสูญเสียความรักหรืออิสรภาพอันเป็นสิ่งซึ่งทำให้การรักษามผลประโยชน์นี้เป็นไปได้ (เราไม่ควร) ล้มเลิกศิลปะทั้งปวง หรือปรัชญา หรือวิทยาศาสตร์ หรือความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพื่อที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรไว้เพื่อชนรุ่นหลัง พวกเขาจะยังคงต้องการความรักของเรามากพอ ๆ กับที่เราต้องการ พวกเขาจะยังต้องการ โสแห่งความรัก . . . ผู้ซึ่งสนับสนุนให้เรายอมเสียดอิสรภาพและให้ละทิ้งความรักของเราเพื่อชนรุ่นต่อไปจะได้ "เสรีภาพที่แท้จริง" และ "ความรักที่แท้จริง" นั้นเป็นผู้ซึ่งเราไม่ควรไว้เนื้อเชื่อใจ"²

พาส์มอร์เสนอมโนทัศน์เรื่องความรัก ซึ่งอาจมีความรักตัวเองเป็นส่วนประกอบหนึ่งด้วยเป็นพื้นฐานพันธะ ส่วน ซี คีฟเฟอร์ (G. Kieffer) ไข่มโนทัศน์ การกระทำเพื่อความลู่ของผู้อื่น (altruism) ซึ่งมีสาเหตุหรือแรงกระตุ้น (motivation) มาจากความเห็นแก่ตัวมาอธิบายพันธะต่อผู้อื่น ตามความคิดของคีฟเฟอร์ มนุษย์เป็นมนุษย์ก็เพราะการกระทำของเราต่อชนรุ่นหลัง เพราะการที่เราพยายามที่จะส่ง เสริมสวัสดิภาพของคนพวกนี้ ทำให้เราบรรลุศักยภาพในความเป็นมนุษย์ในปัจจุบันของเรา ทำให้เราเป็นสัตว์ศีลธรรมเต็มตัว³ ปัญหาคือ ทำไมการกระทำของเราเพื่อผู้อื่น สิ่งทำให้เราเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ เขาอธิบายว่า ความเฉยเมยหรือไม่มีเยื่อใยต่ออนาคต เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่ออุดมคติของ

¹Ibid., p. 91.

²Ibid., p. 92.

³Kieffer, Bioethics : A Text Book of Issues , p. 353.

เราในปัจจุบัน เพราะเอกลักษณ์ของมนุษย์อย่างหนึ่ง คือ ความเมตตาและความเห็นใจใน
ความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ศฟเฟอร์ แสดงถึงข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ว่า ความเมตตาในรูปแบบต่าง ๆ มี
ส่วนสำคัญในการทบทวนและส่งเสริมความยุติธรรม และความรักในระหว่างเพื่อนมนุษย์¹ ความ
เห็นใจต่อความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์นี้ยังเป็นสิ่งซึ่งทำให้เกิดความพยายาม ที่จะช่วยเหลือยก
ระดับความเป็นอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นอีกด้วย ลักษณะนี้ของมนุษย์ไม่อาจถูกจำกัดอยู่แต่ปัจจุบันเท่านั้น
เหมือนกับที่เราไม่อาจละเลยพันธะของเราต่อมนุษย์ผู้ทุกข์ยาก ในอีกส่วนหนึ่งของซีกโลกใต้
ศีลธรรมไม่จำกัดอยู่กับกาลเทศะ เราไม่อาจเลือกพื้นที่ที่เราชอบที่จะเห็นใจคนพวกนี้ แต่ไม่
เห็นใจคนที่ตกอยู่ในสถานะเดียวกันแต่อยู่ต่างที่ได้ ดังนั้นเมื่อศีลธรรมครอบคลุมถึงมนุษย์ชาติ
ทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อนบ้านข้างเคียงหรือคนอยู่ไกลเพียงใด ชนในอนาคตก็ควรได้รับความ
เห็นอกเห็นใจจากเราด้วยเหตุผลเดียวกัน

"ศีลธรรมที่แท้จริงมิใช่มีเพื่อเพื่อนบ้านใกล้เคียงเท่านั้น แต่มีเพื่อเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ห่าง
ไกลด้วย (ไกล) ทั้งในสถานที่และเวลา ความดีนั้นไม่มีการยกเว้น"²

ดังนั้นตามความคิดของ ศฟเฟอร์ แล้ว ความเห็นอกเห็นใจที่แท้จริง คือ การไม่
แบ่งแยกเพื่อนมนุษย์ด้วยสถานที่และเวลา การเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ในอนาคตจะนำเราไป
สู่การบรรลุศักยภาพของคนในปัจจุบันทุกคน เพราะความรู้สึกเช่นนี้ เป็น เครื่องมือที่จะนำไปสู่
ชีวิตที่ดีในปัจจุบัน ศฟเฟอร์ ได้ความคิดนี้มาจากนักจิตวิทยาหลายท่าน เช่น เอ. มาสโลว์
(A. Maslowe) ซึ่งได้สังเกตและได้ข้อสรุปว่า ความห่วงใยของมนุษย์ต่อมนุษย์ในอนาคตนั้น
ทำให้มนุษย์บรรลุศักยภาพในความเป็นมนุษย์ของตน ทำให้มนุษย์มีลู่ภาพผลิตที่ดี ฯลฯ (self-
actualization)

ความคิดของพาสมอร์ และศฟเฟอร์คล้ายกันในแง่ที่ว่า ทั้งสองใช้ลักษณะพื้นฐาน
ของมนุษย์ คือ ความรัก และความเมตตาเป็นเหตุผลอธิบายพันธะต่อชนรุ่นหลัง แต่สำหรับ
พาสมอร์นั้น ได้กล่าวไว้ชัดเจนว่าพันธะของเราต่อชนรุ่นถัดไป คือ ในรุ่นลูกและหลานนั้น
มีน้ำหนักและเป็นไปได้มากกว่าพันธะต่อชนในอนาคตอันยาวนาน สำหรับศฟเฟอร์นั้น เนื่องจาก

¹ Ibid., pp. 353.

² Ibid., p. 353.

เวลาไม่มีส่วนเกี่ยวข้อใน เรื่องของศีลธรรม พันธะของเราต่อชนในอนาคตไม่ว่าเร็วหรือ ช้านานก็มีน้ำหนักพอ ๆ กัน ปัญหาสำคัญของความคิดของคนทั้งสองอยู่ที่ว่า ความรักและความ เมตตาเป็นพื้นฐานที่เพียงพอหรือไม่ต่อพันธะทางศีลธรรม พันธะทางศีลธรรมนั้น เป็นสิ่งซึ่งมี อิทธิพลต่อการตัดสินใจในการกระทำของคน ๆ หนึ่ง ถึงแม้คน คนนั้นจะขาดความรักหรือความ เมตตาก็ตาม ถ้าพันธะทางศีลธรรมขึ้นอยู่กับความรู้สึกเมตตาหรือความรักแล้ว ใครก็ตามที่ไม่รัก ลูกหลาน หรือไม่ส่งสารคนซึ่งตกทุกข์ได้ยาก หรือคนซึ่งกำลังจะตายต่อหน้าต่อตา จะไม่มี พันธะที่จะต้องช่วยเหลือ หรือช่วยชีวิตเช่นนั้นหรือ จริ่งอยู่ที่คนส่วนมากในโลกนี้มีความรัก มี ความเมตตา แต่ไม่ใช่ทุกคนที่มี ถ้าเป็นเช่นนี้ก็จะกล่าวได้หรือไม่ว่า คนซึ่งมีความรู้สึกผิดแผก ไปจากเราไม่มีพันธะทางศีลธรรม (ยกเว้นผู้ซึ่งมีจิต "วิปลาส" ซึ่ง เราอาจกล่าวได้ว่าคน พวกนี้ไม่อาจรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองได้)

ผู้เขียนคิดว่าสิ่งซึ่งเป็นไปได้มากที่สุดหรือเหตุผลซึ่งจะสนับสนุนพันธะนี้ได้ดีที่สุด อาจจะได้ จากความคิดบางส่วนของประโยชน์นิยม และจากความคิดบางส่วนของรอล ถึงแม้เราจะไม่ อาจพูดได้ว่า ผู้ที่ยังไม่เกิดมีสิทธิซึ่งเรามีหน้าที่ที่จะต้องเคารพ แต่ถ้าเราจำกัดขอบเขตพันธะ ของเราต่อชนรุ่นถัด ๆ เราไป คือรุ่นลูกและรุ่นหลาน ซึ่งเราจะมีโอกาสมีชีวิตอยู่ดูผลงานของ พวกเขาในกรณีนี้หน้าที่ของเราต่อพวกเขาจะมีสองลักษณะ คือ หน้าที่ของบุพการีต่อบุตรหลาน หน้าที่นี้อาจมีลักษณะเป็นหน้าที่ทางธรรมชาติ นั่นคือ หน้าที่ทางจริยธรรมซึ่งบิดามารดาจะต้อง ดูแลสวัสดิภาพของลูกหลาน ในกรณีที่เราไม่ยอมรับว่าหน้าที่นี้มีจริง นั่นคือ ในกรณีที่เราคิดว่า หน้าที่นี้เป็นแต่หน้าที่พิเศษ ซึ่งจะมีก็ต่อเมื่อบิดามารดายอมรับความรับผิดชอบนี้ ถ้าไม่ยอมรับ ลูกก็ไม่มีความรับผิดชอบ¹ ในกรณีนี้หน้าที่ของเราต่อลูกและชนรุ่นซึ่งเราจะใช้ชีวิตอยู่ได้ เห็น ก็จะเป็นในลักษณะของหน้าที่ซึ่งเกิดจากการให้เพื่อจะได้รับในอนาคต นั่นคือ เวลาซึ่งคน พวกนี้เจริญเติบโตขึ้นมาดูแลกิจการในสังคม ฯลฯ ในเวลานั้นเราจะได้รับผลประโยชน์จาก คนพวกนี้ ดังนั้นปัจจุบันนี้เป็นเวลาซึ่งเราจะต้องทำประโยชน์ให้พวกเขา เพื่อวันหน้าเราจะ ได้มีสิทธิเรียกร้องผลประโยชน์จากพวกเขา ในแง่หนึ่งความคิดนี้ตรงกับความคิดของรอลที่ว่า ช่วงชีวิตของคนเป็นโครงการความร่วมมือ ซึ่งแผ่ขยายไปในเวลา เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะ

¹Judith Thompson, "Defense for Abortion" in Moral Problems, ed. James Rachels, pp. 99-101.

ให้และรับ นั่นคือ เราให้เขาวันนี้และเรารับจากเขาในวันหน้า และในอนาคตเขาก็จะมี ความสัมพันธ์เช่นนี้กับลูกของเรา ความสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะ เป็นลูกโซ่ต่อไปในอนาคตตราบ เท่าที่มนุษย์ชาติยังมีอยู่ และความสัมพันธ์ชนิดนี้จะรวมทุกคนในสังคมไว้โดยไม่มีข้อยกเว้น แม้คน คนนั้นจะไม่มีลูก แม้คนคนนั้นจะไม่มีความรักและความเมตตาในหัวใจเลยก็ตาม ในแง่หนึ่ง ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะคล้ายการสัญญา ในลักษณะที่วันนี้ฉันทำให้ท่าน เพื่อท่านจะได้ทำให้ฉันในวัน หน้า

ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างอุดมคติของเรา กับของเขา หรือสิ่งที่เรา ต้องการกับที่เขาต้องการ ความไม่แน่นอนของผลของการกระทำของเราต่อคนในอนาคต ฯลฯ สิ่งจะไม่เกิดขึ้น เพราะเรากับเขาไม่ห่างกันในเวลาเท่าไรนัก และในแง่หนึ่งความคิดนี้ก็ เข้ากันได้กับ เรื่องของความรักของพาสเตอร์ และ เข้าได้กับความคิดของ เพียนเบอร์กและรอล ใน เรื่องของสิทธิของคนรุ่นลูกซึ่งมีชีวิตอยู่แล้ว และสิทธิของพวกเขา ก็ไม่ได้อยู่ในลักษณะของ ศักยภาพ อันจะเป็นเหตุให้มีปัญหาถกเถียงกันอย่างมากมาย

โดยส่วนรวมแล้วผู้เขียนคิดว่า พันธะต่อคนรุ่นถัดไปจากเรานั้น เป็นพันธะซึ่งหาเหตุผล มาสนับสนุนได้ดีที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันเราก็มีอาจล้มความรับผิดชอบของเราต่อชนในอนาคต อันยาวนานได้ ปัญหาคือ เราจะใช้เหตุผลใดมาสนับสนุนให้เห็นถึงพันธะนี้ จีน สปีทเลอร์ (Gene Spitzer) ได้เสนอความคิด โดยเสี่ยงการอ้างสิทธิของคนที่ยังไม่เกิดว่า ถ้าพิจารณา แล้ว จะเห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างการกล่าวไว้ว่า เรามีพันธะหรือหน้าที่ต่อ นาย ก. ผู้ซึ่ง มีสิทธิที่จะอ้างให้เราทำหน้าที่นั้น ๆ กับการกล่าวไว้ว่า ในทางศีลธรรมแล้ว เราควรจะทำ ทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อ นาย ก. ในแง่หลังนี้มีความหมายกว้างกว่า เรื่องของสิทธิหน้าที่ เช่น คนซึ่งมีร่างกายทุพพลภาพ หรือความผิดปกติทางสายเลือด อาจจะไม่มียุหน้าที่หรือพันธะที่ชัดเจน ไม่ว่ากับลูก (ซึ่งตนจะมีในอนาคต) หรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ที่จะทำหมัน แต่อย่างน้อยที่สุด ในบางศีลธรรมแล้วคน คนนั้นไม่ควรจะมีบุตร หรือแพทย์อาจจะไม่มีหน้าที่ทางศีลธรรมในการ บอกคนไข้ของเขาว่าคนไข้จะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน แต่ในทางศีลธรรมแล้วนายแพทย์ควรจะบอก หรือในฐานะที่เป็นครูวิชาจริยศาสตร์ เราอาจไม่มีหน้าที่แน่นอนในการที่จะพยายามส่งเสริมให้ นักเรียนของเราใช้วิชาในชีวิตประจำวัน แต่ในทางศีลธรรม เราควรจะทำเช่นนั้น ฯลฯ¹

¹Gene Spitzer, "Nature's Aesthetic Features", Environmental Ethics 2, (Winter 1980) : 341.

สิ่งซึ่งลึบเลอรัต้องการจะแสดงให้เห็น คือ ในบางกรณีถึงเราไม่มีหน้าที่โดยตรง (ในแง่ที่อีกฝ่ายมีสิทธิที่จะเรียกร้อง) แต่มันไม่ได้หมายความว่า นายแพทย์มิได้กระทำความผิดในการไม่บอกคนไข้ หรือในการแพร่พันธุ์ ทั้ง ๆ ที่เรารู้ว่าลูกที่เกิดมาจะมีความทุพพลภาพ ในทำนองเดียวกันถึงแม้เราไม่มีหน้าที่ต่อชนรุ่นหลังในอนาคตอันยาวนาน ถึงแม้พวกเขาจะไม่มีสิทธิเรียกร้องให้เรากระทำหน้าที่อนุรักษทรัพย์ากร ฯลฯ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า เราไม่ได้กระทำความผิดในการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั้งคิด โดยไม่นึกถึงความสวัสดิภาพของเขา ดังนั้น "ควร" ในที่นี้ไม่ได้มีนัยรวมไปถึงพันธะหรือหน้าที่ หรือสิทธิของคนซึ่งยังไม่เกิดแต่

"มีนัยถึงสิ่งซึ่งต้องทำตามศีลธรรม ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับการกระทำซึ่งน่าปรารถนา ในความหมายนี้ (เราอาจกล่าวได้ว่า) เรามีความรับผิดชอบทางศีลธรรม มิใช่ต่อบุคคลเฉพาะในในอนาคตคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ต่อสภาพแวดล้อมซึ่งรวมถึงสุนทรียภาพของธรรมชาติ ซึ่งคนในอนาคตนี้จะต้องอาศัยอยู่"¹

ลึบเลอรัเชื่อว่าความหมายของความรับผิดชอบทางศีลธรรม แบบนี้มิใช่ของใหม่อะไร เป็นส่วนหนึ่งของหลักที่ว่าเราควรห่วงใย และเป็นฐานะที่จะดูแลให้สภาพการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะซึ่งเอื้ออำนวยให้ผู้อื่นสามารถบรรลุถึงความสุข ความดี และความชั่วร้ายได้ ผู้เขียนเองไม่แน่ใจว่า เหตุผลนี้จะหนักแน่นพอที่จะทำให้เกิดการเสียสละเพื่อชนรุ่นหลังอย่างจริงจังหรือไม่ เนื่องจากความคิดนี้ดูไม่มีพื้นฐานที่แน่นอนอะไรรองรับอยู่ นอกจากความใจดี หรือความใจกว้างของเราผู้กระทำเท่านั้น ถ้าเราไม่กระทำก็จะเป็นการหาว่าใจแคบเท่านั้น เพราะชนรุ่นหลังนักเรียน คนไข้ ฯลฯ ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้เราทำหน้าที่นั้นอยู่แล้ว ความคิดเช่นนี้มีนัยคล้ายกับการกล่าวว่า ระหว่างการฆ่ากับการช่วยชีวิตนั้น การกระทำประเภทแรกเป็นความผิดทางศีลธรรมในลักษณะที่ผู้ฆ่ากำลังละเมิดสิทธิแห่งชีวิตของผู้ถูกฆ่า แต่ถ้าเราละเว้นจากการช่วยชีวิตเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญระดับน้อยลงมา ถ้าเราไม่ช่วยความผิดทางศีลธรรมก็จะมีระดับความร้ายแรงไม่เท่ากับการฆ่า เช่นเดียวกันถ้าเราไม่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อสวัสดิภาพของชนรุ่นหลัง เนื่องจากคนพวกนี้ไม่มีสิทธิอยู่แล้ว ความผิดทางศีลธรรมในการละเว้นจากการกระทำนี้จึงไม่ร้ายแรงพอที่จะทำให้เราพยายามช่วยคนพวกนี้อย่างจริงจัง ผู้เขียนยังเชื่ออยู่ดีว่าความ

¹Ibid., p. 309.

สัมพันธ์ในลักษณะ "ให้และรับ" จะเป็นพื้นฐานที่มั่นคงพอที่จะขยายกว้างไปในอนาคตนาน ๆ ได้ เพราะในแง่หนึ่งความสัมพันธ์ประเภท "ให้และรับ" เป็นความสัมพันธ์อันทำให้เกิดหน้าที่ มีพื้นฐานมาจากความเห็นแก่ตัวของคน และในขณะที่เดียวกันหน้าที่นี้ก็เข้ากันได้กับลักษณะพื้นฐานซึ่งมนุษย์ส่วนใหญ่มีคือ ความรักลูกหลาน และเผ่าพันธุ์ของตนเอง ถึงแม้เรา จะมีความสัมพันธ์แบบนี้โดยตรงกับชนรุ่นซึ่งเราจะมีชีวิตอยู่ได้เห็น และไม่มีโดยตรงกับ ชนในอนาคต แต่ดังที่พาสมอร์ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะ เป็นลูกโซ่ ผู้เขียนเชื่อว่า ในความเป็นจริงหรือโดยทางปฏิบัติแล้ว เป็นไปได้ยากที่เราจะสามารถทำ อะไรให้คนในอนาคตที่ยาวนานได้ผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าอะไรคือ สภาพการณ์อุดมคติสำหรับชนในอนาคต คือ ผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่ก่อนชนรุ่นนั้น 1 หรือ 2 รุ่น และเนื่องจากคนพวกนี้จะมีหน้าที่โดยตรงกับชนรุ่น ถัดไปจากตน ในความเป็นจริงแล้วพวกเขาจะเป็นชนรุ่นที่ เหมาะที่สุดทั้งในด้านปฏิบัติ และ ด้านศีลธรรมที่จะทำหน้าที่นั้น พวกเขาจะรู้ดีที่สุดว่าทรัพยากรใด สภาพแวดล้อมชนิดใด ฯลฯ ที่ควรจะรักษาและทะนุบำรุงเพื่อคนรุ่นถัดไป

เมื่อเรามีพันธะต่อชนในอนาคต ปัญหาต่อไป คือ เราควรทำอย่างไรบ้าง ปัญหา นี้เป็นปัญหาซึ่งยากแก่การตอบแน่นอนลงไป เนื่องจากเราเองมีความรู้ร้น้อยมากเกี่ยวกับสถานการณ์ ในอนาคต เราจึงไม่อาจบอกได้อย่างชัดเจนแน่นอนลงไปได้ว่า เราควรให้ความสำคัญใน เรื่องใดก่อน อย่างไรก็ตามเราอาจให้แนวทางกว้าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำของเราได้ ส่วนหนึ่งซึ่งผู้เขียนต่อว่า ในอุดมคติแล้วควรเป็นจุดมุ่งหมายของเราในการกระทำต่าง ๆ เพื่อ ชนในอนาคต คือ การกระทำซึ่งจะนำมาซึ่งชีวิตที่ดีกว่าของคนในอนาคต นั่นคือ คุณภาพของชีวิต ของเขาควรดีกว่าเรา หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่ควรให้คุณภาพชีวิตของเขา เลวร้ายกว่าของเรา คุณภาพของชีวิตซึ่งคุ้มค่าแก่การมีชีวิตอยู่สมควรรวมถึง สุขภาพที่ดีทางร่างกายและจิตใจ ความ เจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม และคุณภาพทางสภาพแวดล้อม ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์ รัสวี ภาวโรไล ที่ว่า

"ชีวิตที่มีคุณภาพพึงประสงค์ คือ ชีวิตที่อาศัยสภาพแวดล้อมทั้งปวง เอื้ออำนวยสุขภาพ ทางกาย เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาการทางจิตใจ ให้เกิดบูรณาการทางความรู้สึกนึกคิด เต็มที่ตามศักยภาพในมนุษย์ มีความสามารถสร้างสรรค์และผลิตผลรวมกันเข้า เป็นสังคมที่มั่นคง

ผาลูกสัมพันธ์ และปราศจากความขัดแย้ง"¹

ถึงแม้จะเป็นการยากในการกำหนดให้แน่ชัดในรายละเอียดว่า วิธีการควรเป็นอย่างไร แต่ผู้เขียนคิดว่าถ้าเปรียบเทียบแล้วอาจง่ายกว่าที่จะบอกว่าการกระทำอย่างไรบ้างที่จะทำให้คุณภาพของชีวิตเขาเสื่อมโทรมหรือเลวร้ายกว่าของเรา เช่น ถ้าคนในปัจจุบันยังคงใช้ทรัพยากรโดยไม่ประหยัดและไม่รอบคอบ เราคงแน่ใจได้ว่าผลร้ายจะต้องเกิดขึ้นแน่ อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งซึ่งเราควรยึดเป็นหลักในการเสียสละเพื่อชนรุ่นหลังนั้นคือ ความรับผิดชอบ ในการเสียสละนี้จะต้องไม่ถูกบังคับให้เป็นภาระหนักแก่ผู้ที่มีสถานะด้อยทางสังคมและเศรษฐกิจ ความคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมของรอลที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 2 ว่าความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ความไม่เสมอภาคในสังคมจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อผู้ซึ่งมีลักษณะด้อย หมายความว่า ในการปฏิบัติจริง เวลาที่เราวางแผนการเพื่อคนในอนาคต เราจะต้องไม่ทำให้คนซึ่งมีลักษณะด้อยในสังคมต้องเดือดร้อน จนคุณภาพชีวิตของเขาตกต่ำ คนยิ่งยากจนเท่าไรยิ่งสมควรจะเสียสละน้อยที่สุด ความยุติธรรมเรียกร้องให้เราทุกคนรับภาระนี้ แต่ในขณะที่เดียวกันคนซึ่งมีสถานะเด่นทางสังคม ซึ่งมีกำลังพอจะรับภาระส่วนใหญ่ไป ก็ควรจะกระทำเช่นนั้น การละเลยต่อความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในการผลักภาระส่วนใหญ่ไปให้คนจน นอกจากจะเป็นการกระทำผิดทางศีลธรรมแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดความแค้นเคืองและการต่อต้านจากคนพวกนี้ เป็นภัยต่อความพยายามของเราที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชนรุ่นหลังอีกด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นด้วยกับพาส์มอร์และรอลที่ว่า การเสียสละของเราจะต้องไม่มากจนทำให้เราเองทนทุกข์ทรมาน จนทำให้คุณภาพชีวิตของเราเลวร้ายจนทำให้ชีวิตไม่มีค่า

¹ ระบุ ริชาร์ด วิล "คุณภาพของชีวิต" จดหมายข่าวสภาวัดล้อม, ลักซาบัน